

“İcra müdürlüğü tarafından mahkememize gönderilen talep içeriğinin incelenmesinde; 7445 sayılı kanun ile değişik 2004 sayılı İİK'ya eklenen Geçici 20. madde gereğince esas icra dairesinden gelen talimat uyarınca borçlu adına kayıtlı bilgileri yazılı malın tasfiye kapsamına alındığı, bilirkişi raporu alındığı, kıymet takdirinin borçluya tebliği ile kesinleştiği, 18 Ekim 2023 tarihinde yayınlanan tebliğ ile malın mülkiyetinin devrine yönelik değerlendirme yapılmasının talep edildiği anlaşılmıştır.

İİK madde 88/a uyarınca(28/03/2023 tarih 7445/4. md): "Muhafaza işleminin dayanağı olan haciz kalkmış olup da yedieminde bulunan mallar, takibin yapıldığı yer icra dairesince bu madde uyarınca resen tasfiye edilir. Tasfiye edilecek mallara ilişkin bilgiler, icra dairesince Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde duyurulur. İcra dairesi, borçluya tebligat çıkararak tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim alabileceğini, aksi halde müteakip fıkralar uyarınca malın tasfiye edileceğini ihtar eder. Borçlunun malı teslim almaması halinde icra dairesi, rehin hakkı sahibine tebligat çıkararak tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde rehinden kaynaklanan haklarını kullanabileceğini ve bu durumu icra dairesine bildirmesi gerektiğini, aksi halde müteakip fıkralar uyarınca malın tasfiye edileceğini ihtar eder. Sicile kayıtlı mallar bakımından, malın borçlu tarafından teslim alınmaması veya rehinden kaynaklı hakkın kullanılmaması halinde icra dairesi, malın daha önce satışa çıkarılmamış olması kaydıyla, kanunun elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışa ilişkin hükümleri uyarınca resen satışını yapar. Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde icra dairesi, derhal yediemine tebligat çıkararak, tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde varsa malın son iki yıl içinde yapılan, yoksa icra dairesince takdir edilen kıymetinin yüzde kırkı üzerinden, tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücreti mahsup edildikten sonra bakiye tutarı ödediği takdirde malın mülkiyetinin kendisine devredilmesine karar verileceğini, aksi halde müteakip fıkralara göre işlem yapılacağını ihtar eder. Bu fıkra da belirtilen şartların oluştuğunun ve varsa bakiye tutarın yediemin tarafından ödendiğinin tespiti halinde icra dairesi, malın mülkiyetinin yediemine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir. Sicile kayıtlı mallar bakımından yedieminin malın mülkiyetinin devrini kabul etmemesi halinde icra dairesi, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketine tebligat çıkararak, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, 30/6/2021 tarihli ve 7330 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanunun 4. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca belirlenen hurda bedelini ödeyeceğini bildirmesi ve bildirimde bulunduğu tarihten itibaren üç ay içinde hurda bedelini ödemesi şartıyla malın mülkiyetinin Şirkete devredilmesine karar verileceğini ihtar eder. Bu fıkra da belirtilen şartların oluştuğunun ve hurda bedelinin ödendiğinin tespiti halinde icra dairesi, hurdaya ayırma işlemlerini tamamlayarak malın mülkiyetinin Şirkete devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir. Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde icra dairesi, malın mülkiyetinin bedelsiz olarak Türkiye Kızılay Derneğine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir. İcra mahkemesi, mülkiyetin devri için gönderilen dosyalarda, en geç on gün içinde dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda talebin kabulüne veya reddine kesin olarak karar verir. Kabul kararıyla, malın mülkiyeti ilgiliye geçer; tüm haciz ve rehinler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilir." denilmiştir.

Geçici madde 20 uyarınca (28/03/2023 tarih 7445/6. Md): "Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, muhafaza işleminin dayanağı olan haciz kalkmış olup da yedieminde bulunan mallar, takibin yapıldığı yer icra dairesince bu madde uyarınca resen tasfiye edilir. Adalet Bakanlığı, tasfiye edilecek malların sayısını dikkate alarak takibin yapıldığı yer icra dairelerinden birini veya birkaçını ya da takibin yapıldığı yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan icra dairelerinden birini veya birkaçını tasfiye işlemlerini yürütmekle

görevlendirebilir. Tasfiye edilecek mallara ilişkin bilgiler, icra dairesince Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde duyurulur. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde gümrük idaresi, 4458 sayılı Kanun kapsamında serbest dolaşımda olmayan tasfiye konusu malı, gümrük işlemlerini yapmak üzere teslim almazsa, müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir. Yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmez ve tahsil dairesi, üçüncü fıkradaki süreyi takip eden on gün içinde, 6183 sayılı Kanun uyarınca üzerinde haciz bulunan tasfiye konusu malı muhafaza ve/veya satış işlemlerini yapmak üzere teslim almazsa, müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir. Yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmez ve borçlu, dördüncü fıkradaki süreyi takip eden on gün içinde, tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim almazsa müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir. Yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmez ve rehin hakkı sahibi, beşinci fıkradaki süreyi takip eden on gün içinde, rehinden kaynaklanan haklarını kullanarak bu durumu icra dairesine bildirmezse müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir. Sicile kayıtlı mallar bakımından yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmezse icra dairesi, altıncı fıkradaki sürenin dolmasını müteakip gecikmeksizin malın, kanunun elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışa ilişkin hükümleri uyarınca resen satışını yapar. Satış ilanları, sadece elektronik satış portalında yapılır. Malın son iki yıl içinde yapılan kıymet takdiri yoksa resen kıymet takdiri yapılır. İkinci artırmada malın satılamaması halinde, artırma sonuç tutanağının ilan edildiği tarih esas alınmak suretiyle müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir. Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde yediemin, altıncı ve sicile kayıtlı mallar bakımından yedinci fıkralarda belirtilen süreleri takip eden on gün içinde malın mülkiyetini almayı kabul eder ve varsa malın son iki yıl içinde yapılan, yoksa icra dairesince takdir edilen kıymetinin yüzde otuzu üzerinden, tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücreti mahsup edildikten sonra bakiye tutarı öderse icra dairesi, malın mülkiyetinin yediemine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir. Sicile kayıtlı mallar bakımından yedieminin malın mülkiyetinin devrini kabul etmemesi halinde Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi, sekizinci fıkradaki süreyi takip eden bir ay içinde malın 7330 sayılı Kanunun 4. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca belirlenen hurda bedelini ödeyeceğini bildirmesi ve bildirimde bulunduğu tarihten itibaren üç ay içinde hurda bedelini ödemesi halinde icra dairesi, hurdaya ayırma işlemlerini tamamlayarak malın mülkiyetinin Şirkete devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir. Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde icra dairesi, malın mülkiyetinin bedelsiz olarak Türkiye Kızılay Derneğine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir. İcra mahkemesi, mülkiyetin devri için gönderilen dosyalarda, en geç on gün içinde dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda talebin kabulüne veya reddine kesin olarak karar verir. Kabul kararıyla, malın mülkiyeti ilgiliye geçer; tüm haciz ve rehinler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilir. Tasfiye konusu malın vergi, ceza, prim gibi borçları, borçluya ait olup mülkiyet ilgiliye, tüm borç ve yüklerinden âri olarak geçer. Devir ve tescil işlemleri her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır. Devir işlemlerine karşı yedieminlik alacağına dayanılarak hapis hakkı kullanılamaz. Yedieminlik ücretinin varlığı, mülkiyetin devri ve buna ilişkin işlemlerin yapılmasına engel teşkil etmez. Tasfiye masrafları, öncelikle dosyadaki avanstın, avansın bulunmaması halinde Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır. Tasfiye kapsamında dosyaya ödenen tutardan; sırasıyla avanstın karşılanan masraflar, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanan masraflar ve vergi, resim, harç gibi malın aynından kaynaklanan kamu alacakları ödenir. Kalan tutar, 9. madde uyarınca muhafaza edilir, bankalarda nemalandırılır ve talep halinde nemalarıyla birlikte hak sahiplerine ödenir. Dosyaya ödenen tutarın, Adalet Bakanlığı bütçesinden yapılan masrafı karşılayamaması halinde icra dairesi, bakiye masrafın, 6183 sayılı Kanun uyarınca borçludan tahsili için tahsil dairesine bildirimde bulunur. İcra daireleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yedieminlerde bulunan malların tespiti için gerekli işlemleri yapar. Bu hâlde kolluktan yardım istenebilir. Adalet Bakanlığı, bu

fıkarda belirtilen tespit işlemlerinin yapılması için gerekli tedbirleri alır ve düzenlemeleri yapar. Adalet Bakanlığı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirler ve yürürlüğe koyar. Usul ve esasların yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bu maddenin uygulanmasına başlanır. Bu husus Adalet Bakanlığının resmi internet sitesinde duyurulur." denilmiştir.

İİK Geçici 20. maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar hakkında tebliğ 18/10/2023 tarihinde resmi gazetede yayımlanmıştır.

İtiraz Başvurusuna İlişkin Yasal Düzenleme

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. maddesinde;

“(1) Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.

(2) Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse bu iddia, temyiz merciince esas hükümle birlikte karara bağlanır.

(3) Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır.

(4) Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.“ hükmü yer almaktadır.

Talebin Anayasaya Aykırılık Yönünden Değerlendirilmesi

Anayasamızın “Mülkiyet Hakkı” başlıklı 35. maddesinin; "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

Mülkiyet hakkı; kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak şartıyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, semerelerinden yararlanma ve üzerinde tasarruf etme imkânı veren bir haktır. Bu bağlamda malikin mülkünü kullanma, semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin kısıtlanması veya mülkünden yoksun bırakılması mülkiyet hakkına getirilmiş bir sınırlama niteliğindedir.

Mülkiyet hakkı, Devlete, özel kişiler tarafından yapılacak müdahalelere karşı malike koruma sağlama biçiminde pozitif bir ödev yüklemektedir. Özel borç ilişkileri bağlamında mülkiyetin korunması ödevi, somutlaşmış ve icra edilebilir hâle gelen ancak borçlu tarafından rızaen ödenmeyen alacakların Devlet tarafından kamu gücü kullanılmak suretiyle borçludan tahsil edilebilmesini gerektirmektedir. Cebri icranın, devlete yüklenen bu ödevin ifası kapsamında kurulan hukuksal bir mekanizma olduğu anlaşılmaktadır.

Öte yandan, rızaen ödenmeyen alacakların tahsili amacıyla oluşturulan ve bu çerçevede kamu gücü yetkileriyle donatılan cebri icra organlarının, bu görevini yerine getirirken, mülkün (somutlaşmış alacağın) korunmasına yönelik bir takım tedbirler alması gerekebilir. Alınması gereken tedbirlerin neler olduğu, her somut olayın kendi koşulları içinde değişebilmektedir. Ancak bu çerçevede, cebri icra organlarından olağanın ötesinde bir tedbir alınması beklenmemelidir. Özellikle, icra sürecinde Devletin hakimiyeti ve kontrolü altında bulunan borçlu veya alacaklıya ait mal ve hakların ekonomik değerini koruyucu ve idareye, normal idari işleyişin dışında bir külfet yüklemeyecek tedbirlerin alınmaması somut olayın koşulları çerçevesinde koruma yükünün ihlali olarak yorumlanabilir.

Anayasamızın “Hak arama hürriyeti” başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında; “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” hükmüne yer verilmiştir. Anayasa Mahkemesince verilen 26.01.2022 tarih ve E.2021/9, K.2022/4 sayılı kararda; hak arama özgürlüğünün en önemli iki ögesini oluşturan iddia ve savunma haklarını kısıtlayacak, bu hakların kullanımını engelleyecek ve adil yargılanmaya engel olacak kanun hükümlerinin Anayasa’nın anılan maddesine aykırılık oluşturacağı, maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün, kendisinin bir temel hak niteliği taşımasının yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biri olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde;

İİK’nın geçici 20. maddesinde ilgililere yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim alabileceklerine yönelik bir tebligat yapıp yapılmayacağı hususunda bir hüküm bulunmasa da benzer yönde düzenleme yer alan İİK madde 88/a uyarınca ilgililere tebliğ yapılması gerektiği açık bir şekilde düzenlenmiştir. İİK’nın geçici 20. maddesinde ilgililere yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim alabileceklerine dair tebligat yapılmayacağına ilişkin olarak da konulmuş bir hüküm bulunmamakta olup Adalet Bakanlığı tarafından İİK Geçici 20. maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ yayımlanmış, tebliğde de maddenin uygulanmasında tebligat yapılmasına dair bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Kaldı ki en temel anayasal haklardan birisi olan ve Anayasanın 35. maddesinde yer alan mülkiyet hakkı, Anayasanın 35/2. maddesinde de açık bir şekilde belirtildiği üzere yalnızca kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. İİK’nın geçici 20. maddesi kapsamında yapılan tasfiye işlemlerinde ilgililere tebligat yapılmaması, mülkiyet hakkının ve hak arama hürriyetinin ihlaline yol açabilecektir. Mahkememizdeki talebe konu geçici 20. maddenin mülkiyet hakkına ve hak arama hürriyetine yönelik sınırlama getirdiği açıktır. İcra dairesinin öncelikle borçluya tebligat çıkarak tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim alabileceğini, aksi halde malın tasfiye edileceğini ihtar etmesi, akabinde varsa rehin hakkı sahibine aynı yönde ihtarlı tebligatı çıkartması, ilgililere yapılan usulüne uygun tebliğlere rağmen ilgililer tarafından yedieminlik ücreti ödenmek suretiyle malın teslim alınmaması halinde malın mülkiyetinin kendisine devredilmesini isteyen yediemin malın tasfiyesi usulüne geçilebileceği ancak somut durumda borçluya ve diğer ilgililere yukarıda açıklanan yönde yapılmış bir usulüne uygun tebliğ bulunmadığı, İİK 88/a maddesinde yüzde kırkının yatırılması gerekirken, yapılan kıymet takdirinin geçici 20. madde kapsamında yüzde otuzu üzerinden yapılan hesaplama sonucunda yediemin alacağının düşülmesiyle cüzi miktarlarda mülkiyet devrinin icra mahkemelerince değişik iş kaydı üzerinden yapılmasının talep edildiği anlaşılmıştır.

Anayasa'nın anılan hükümleri uyarınca mülkiyet hakkına yapılan sınırlamalarda dikkate alınacak öncelikli ölçüt, sınırlamanın kanunla yapılmasıdır. Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı gibi temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

Mahkememizin itirazına konu 7445 sayılı kanun ile değişik 2004 sayılı İcra İflas Kanununa eklenen Geçici 20. maddesinin keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenleme niteliğinde olmadığı düşünülmektedir. İİK 88/a maddesindeki açık düzenlemelerle tasfiye işlemlerinin hukuka uygun şekilde yapılması mümkündür.

Bu nedenlerle şikayet başvurusunda, Ankara Banka Alacakları İcra Müdürlüğünün 2023/1665 talimat sayılı icra takibinde borçlu adına kayıtlı 06 N 5523 plakalı aracın 7445 sayılı kanun ile değişik 2004 sayılı İcra İflas Kanununa eklenen Geçici 20. maddesi kapsamında mülkiyetinin devrinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkına ve 36. maddesinde yer alan hak arama hürriyetine aykırı olduğu kanaatine varıldığından, somut norm denetimi yapılması gerektiği düşünülmekle aşağıdaki şekilde karar verilmiştir.

KARAR :Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152 maddesi ile 6216 Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca;

Bu davada uygulanacak olan 7445 sayılı kanun ile değişik 2004 sayılı İcra İflas Kanununa eklenen Geçici 20. maddenin Anayasa'nın 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varıldığından, anılan düzenlemenin iptali istemiyle itiraz yoluyla ANAYASA MAHKEMESİ'NE BAŞVURULMASINA,

2-Dava dosyasının onaylı bir örneği ile bu kararın aslının Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine,

3-Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar, itiraz isteminin Anayasa Mahkemesi'ne gelişinden başlamak üzere beş ay süreyle davanın geri bırakılmasına, bu süre içerisinde Anayasa Mahkemesince bir karar verilmemesi halinde, mevcut mevzuat hükümleri ile dosyadaki bilgi ve belgelere göre davanın görülmesine,

4-Kararın bir suretinin icra müdürlüğüne GÖNDERİLMESİNE,

Dosya üzerinde yapılan inceleme sonucu karar verildi.”